

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС ПРАКТИКИ

**ВИРОБНИЧА ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧА ПРАКТИКА
(В ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ)**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітня програма «Середня освіта (Історія)»
Спеціальність 014 (за предметними спеціальностями)
Предметна спеціальність 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
історії України і методики
викладання історії
протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва практики	Виробнича історико-краєзнавча практика (в закладах позашкільної освіти)
Викладач (-і)	Королько Андрій Зіновійович
Контактний телефон викладача	0342-59-60-06
Е-mail викладача	andrii.korolko@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Середа 15.00 год.
2. Анотація до виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти)	
<u>Виробнича історико-краєзнавча практика (в закладах позашкільної освіти)</u> є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття освітнього рівня бакалавра з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)» предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта). Відповідно до навчального плану виробничу історико-краєзнавчу практику (в закладах позашкільної освіти) проходять студенти у четвертому семестрі. Базами проведення практики виступають заклади позашкільної освіти м. Івано-Франківська: Центр патріотичного виховання учнівської молоді імені Степана Бандери Івано-Франківської міської ради, Центр освітніх інновацій Івано-Франківської міської ради, Центр туризму і краєзнавства учнівської молоді Івано-Франківської міської ради, Мала академія наук учнівської молоді Івано-Франківської міської ради, Івано-Франківське обласне відділення Малої академії наук України, Івано-Франківський обласний державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді. Студенти заочної форми здобуття вищої освіти можуть проходити практику у ЗПО по місцю свого проживання.	
3. Мета та цілі виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти)	
Метою виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти) є засвоєння і поглиблення теоретичних та практичних знань, умінь і навичок студентів, сучасних методів, форм організації та знарядь праці в галузі майбутнього фаху, формування у них на базі одержаних у закладі вищої освіти знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час викладацької роботи в реальних умовах педагогічного процесу, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов; виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати у практичній діяльності. Практика передбачає підготовку випускників як фахівців – керівників гурткової роботи і вчителів історії в закладах позашкільної освіти і закладах загальної середньої освіти, які здатні до впровадження традиційних та інноваційних технологій навчання в професійній діяльності. Основні цілі виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти) – забезпечити зв'язок теоретичних знань фахових дисциплін з реальним педагогічним процесом, використання їх у розв'язанні конкретних навчальних, розвивальних та виховальних завдань;	

розвивати в практикантів уміння проводити гурткові і факультативні заняття в закладах позашкільної освіти і закладах загальної середньої освіти з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності; формувати у студентів психологічну готовність до роботи в закладах позашкільної освіти і закладах загальної середньої освіти; поглиблювати теоретичні знання студентів з фахових дисциплін і на основі індивідуальних завдань вивчення передового педагогічного досвіду керівників гурткової роботи, виробити творчий підхід до педагогічної діяльності; формувати вміння проводити науково-дослідницьку роботу; формувати в майбутніх керівників гурткової роботи і учителів педагогічні вміння і навички, що сприяють розвиткові професійних якостей педагога, потреби в педагогічній самоосвіті; розвивати в практикантів уміння здійснювати виховну роботу; сприяти становленню особистості студента-практиканта; вивчати документацію закладу позашкільної освіти: план роботи ЗПО, особові справи і психофізіологічні особливості вихованців гуртків/секцій, щоденники, журнали планування та обліку роботи гуртка/секції; проводити гурткові/секційні заняття (не менше 2 занять різного типу), виховний захід з предмету; проводити психолого-педагогічні спостереження за вихованцями гуртка/секції, виявляти їхні вікові та індивідуальні особливості, рівень розвитку, рівень вихованості; та ін.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Виробнича історико-краєзнавча практика (в закладах позашкільної освіти) покликана розвинути наступні компетентності:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання, потребує інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії та громадянської освіти в закладах загальної середньої освіти і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі;

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1 – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, а також до використання знань у практичних ситуаціях;

ЗК 2 – знання й повноцінне розуміння предметної області та професійної діяльності;

ЗК 3 – здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською – державною мовою; отримувати і передавати професійну інформацію іноземною мовою;

ЗК 4 – здатність до впевненого, а водночас критичного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для пошуку, обробки, аналізу, верифікації інформації з різноманітних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі;

ЗК 6 – Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності з дотриманням етичних норм і цінностей сучасного суспільства, діяти громадсько і соціально відповідально та з почуттям поваги до оточуючих;

ЗК 7 – здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, забезпечувати особисту та групову відповідальність за дотримання виконавської дисципліни, вміння визначати і наполегливо реалізовувати поставлені завдання і взяті обов'язки;

ЗК 8 – здатність генерувати нові ідеї, зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства, вміння диференціювати традиційні та інноваційні способи вирішення завдань та знаходити межі їхнього застосування у навчальному процесі;

ЗК 9 – здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, використовувати рухову активність для відпочинку;

ЗК 10 – здатність поважати мультикультурність і різноманітність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу;

фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК):

ФК 1 – здатність перенесення системи знань із вітчизняної і всесвітньої історії, необхідної для роботи в навчальних закладах загальної середньої освіти, у професійну діяльність;

ФК 2 – здатність забезпечувати навчання учнів українською – державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області історії та громадянської освіти;

ФК 3 – здатність здійснювати цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей, застосовувати під час організації навчально-виховного процесу ефективні методики й технології;

ФК 4 – здатність застосовувати інтерактивні методи і сучасні освітні технології навчання, формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами історичних і громадянознавчих предметів, інтегрованого навчання;

ФК 5 – здатність здійснювати контроль та об'єктивне оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання;

ФК 6 – здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку, спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них;

ФК 7 – здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог безпеки життєдіяльності і законодавства щодо охорони життя і здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання під час освітнього процесу здоров'язбережувальних технологій;

ФК 8 – здатність до здійснення рівноправної та особистісно-зорієнтованої взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства;

ФК 9 – здатність усвідомлювати суспільний статус і призначення професійної діяльності вчителя історії та громадянської освіти, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокореляцію своїх професійних якостей, аналізувати, досліджувати та поширювати передовий педагогічний досвід;

компетентності предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта) (ПК):

ПК 4 – здатність інтегрувати набуті знання з історичних та інших гуманітарних наук в самостійну систему, виявляти цілісність знань та умінь;

ПК 5 – здатність розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, володіти базовими знаннями української та світової культури в контексті готовності майбутніх фахівців до спілкування у мультикультурному середовищі на основі толерантності, діалогу і співробітництва;

ПК 6 – здатність здійснювати критичний аналіз різних джерел інформації та наукового пізнання, використовувати їх у професійній діяльності;

ПК 7 – знання наукових основ історії та методики її навчання, організації процесу пізнання та виховання учнів різних вікових категорій; здатність здійснювати дослідження з

історії України, всесвітньої історії, громадянської освіти, методики навчання історії;

ПК 9 – здатність використовувати в професійній діяльності нові підходи до шкільної історичної освіти в умовах багатокультурного суспільства та процесу євроінтеграції, з метою формування історичної свідомості, національної пам'яті, здійснення громадянсько-патріотичного виховання;

ПК 10 – здатність до педагогічної рефлексії та дисемінації педагогічного досвіду.

Програмні результати навчання студента, які формуються під час проходження виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти).

програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей:

РН 1 – відтворювати основні концепції та принципи педагогіки і психології, сучасних освітніх технологій; враховувати в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів;

РН 2 – демонструвати вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання;

РН 3 – називати і аналізувати методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; класифікувати форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти;

РН 4 – здійснювати добір і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінювати результати їх навчання та ефективність уроку;

РН 5 – вибирати відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізувати динаміку особистісного розвитку учнів, визначати ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них;

РН 6 – називати і пояснювати принципи проєктування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками;

РН 7 – демонструвати знання основ фундаментальних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперувати базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності;

РН 8 – генерувати обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами;

РН 9 – застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності;

РН 10 – демонструвати володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності;

РН 11 – виявляти навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, пояснювати необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання гендерного паритету у професійній діяльності;

РН 12 – аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати

об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей;

РН 13 – демонструвати знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовувати необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні;

програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 4 – демонструвати інтегроване мислення, пояснювати цілісну картину суспільно-історичного розвитку через міжпредметні зв'язки;

ПРН 5 – використовувати краєзнавчу складову курсу історії, громадянської освіти, для активізації пізнавальної діяльності учнів; організовувати позакласну гурткову роботу, музейну, пам'ятко-охоронну, народознавчу роботу, спрямовану на збереження і використання історико-культурної спадщини України та світу з навчальною, науковою і просвітницькою метою;

ПРН 6 – працювати з джерелами інформації, вміти їх аналізувати, синтезувати, порівнювати та інтегрувати їх у зміст навчання історії, представляти та обговорювати відображені в них факти, явища, події, визначати власну позицію щодо суперечливих питань;

ПРН 7 – Знати зміст шкільних курсів історії, проектувати і здійснювати навчальний процес, обирати оптимальні компетентісно орієнтовані методики навчання історії і громадянської освіти за допомогою сучасних інноваційних технологій, уміти оцінювати та відслідковувати динаміку особистісного розвитку учня/учениці;

ПРН 9 – цінувати різноманіття та мультикультурність світу; ідентифікувати себе у системах загальнолюдських і національних цінностей, керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва;

ПРН 10 – усвідомлювати призначення професійної діяльності вчителя історії та громадянської освіти і стійко прагнути до набуття та вдосконалення професійних компетентностей.

5. Організація практики

Обсяг виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти)

лекції	–
семінарські заняття / практичні / лабораторні	–
самостійна робота	90

Ознаки практики

Семестр	Предметна спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
4-й семестр	014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)	2	нормативний

Тематика (етапи) практики

Етапи	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Розробка календарного графіку проходження практики. Узгодження його з керівником-методистом та факультетським керівником практики	–	–	2
Підготовка психолого-педагогічного щоденника студента-практиканта	–	–	4

Розробка конспектів гурткових/секційних занять (не менше двох) та їх проведення	—	—	30
Розробка конспекту виховного заходу та його проведення	—	—	20
Підготовка психолого-педагогічної характеристики на вихованця гуртка/секції	—	—	8
Виконання індивідуального завдання практики	—	—	8
Аналіз гурткового/секційного заняття, відвіданого студентом	—	—	4
Оформлення звіту практики	—	—	4
Підготовка усієї документації практики			10
ЗАГ:	—	—	90

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Підсумковий контроль рівня знань та успішності студентів з виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти) відбувається у формі <i>заліку</i> . Підсумкова оцінка (максимум 100 балів) визначається як сума балів за такі види контролю: оцінка фахової підготовки (максимально – 20 балів), оцінка володіння методикою викладання (максимально – 20 балів), оцінка методичної роботи (максимально – 10 балів), оцінка проведеного виховного заходу (максимально – 15 балів), оцінка психолого-педагогічної характеристики на вихованця гуртка/секції (максимально – 15 балів), оцінка індивідуального завдання (максимально – 10 балів), оцінка письмового звіту і його захисту (максимально – 10 балів).		
Критерії оцінювання матеріалів практики	Шкала оцінювання:		
	Університетська	Національна	Шкала ЄКТС
	90-100	відмінно	A
	80-89	добре	B
	70-79		C
	60-69	задовільно	B
	50-59		E
	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX
	1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F
Оцінювання виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти) здійснюється за 100-бальною шкалою та включає суму балів за сімома видами контролю: оцінка фахової підготовки; оцінка володіння методикою викладання; оцінка методичної роботи; оцінка проведеного виховного заходу; оцінка психолого-педагогічної характеристики на вихованця гуртка/секції; оцінка індивідуального завдання; оцінка письмового звіту і його захисту.			
Оцінка «відмінно» (90–100 балів) ставиться за умов виконання студентом повного обсягу програми практики та індивідуальних завдань керівників; гурткові/секційні заняття й виховні заходи було проведено на високому науковому й організаційно-методичному			

	рівнях, студентом обґрунтовано висувалися, ефективно вирішувалися навчально-виховні завдання, раціонально застосовувалися різноманітні методи навчання та прийоми активізації вихованців гуртків/секцій із врахуванням їх вікових особливостей та індивідуальних відмінностей, підтримувалася дисципліна; якщо студент виявив знання психолого-педагогічної теорії й творчу самостійність у доборі навчального і дидактичного матеріалу в процесі побудови й аналізу занять. Також: 1. повністю реалізовано виховний, освітній, розвивальний потенціал гурткових/секційних занять; 2. методичні прийоми відповідають умовам навчання та поставленим цілям; 3. правильно встановлено послідовність і співвідношення тренувальних вправ; 4. практикант дає чіткі й методично грамотні установки на виконання вихованцями гуртка/секції практичних вправ (заповнення таблиць, карт тощо); 5. правильно розподіляє час гурткового/секційного заняття; 6. практикант за власною ініціативою виготовив навчальні приладдя та вміло використовував їх на гуртковому/секційному занятті, а також достатньо застосовував технічні засоби навчання; 7. студент помічає помилки вихованців гуртка/секції і вчасно, коректно їх виправляє; 8. практикант використовує різні способи активізації вихованців гуртка/секції на занятті з урахуванням їх вікових особливостей і здійснює індивідуальний підхід до школярів; 9. студент уміє забезпечити мотивацію і викликати зацікавленість вихованців гуртка/секції до матеріалу, що вивчається; 10. грамотно використовує наочність, ТЗН, як наявні, так і самостійно виготовлені; 11. час від часу користується конспектом; у ході гурткового/секційного заняття може скоригувати свою діяльність; 12. брав активну участь в аналізі відвіданих гурткових/секційних занять і виховних заходів; 13. долав труднощі, володів аудиторією вихованців гуртка/секції, застосовував індивідуальний та диференційований підхід до школярів; 14. підготовка чітко, логічно структурованого звіту, що відповідає вимогам оформлення звітної документації та включає самооцінку власної діяльності; 15. здав у визначений термін правильно оформлену документацію; 16. студент проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи в закладі позашкільної освіти, завоював повагу та авторитет серед вихованців гуртка/секції, батьків і педагогічного колективу ЗПО, методистів, керівників педпрактики.
--	--

	Оцінка «добре» (70–89 балів) ставиться за умов, якщо студент навчальні та виховні заходи провів на високому науковому і методичному рівнях, успішно вирішував навчальні та виховні завдання, однак недостатньо ефективно використовував окремі методичні прийоми активізації вихованців гуртка/секції; якщо студент виявив знання психолого-педагогічної теорії у доборі навчального і дидактичного матеріалу, але припускався незначних помилок у побудові й проведенні занять: 1. має розгорнуті плани-конспекти усіх проведених гурткових/секційних занять і виховних заходів. Якість складених студентом планів-конспектів і проведених ним гурткових/секційних занять і виховних заходів оцінена методистами на «відмінно» або на «добре» відповідно до встановлених критеріїв. 2. не до кінця реалізовано виховний, освітній, розвивальний потенціал гурткового/секційного заняття; 3. методичні прийоми раціональні, відповідають умовам навчання та поставленим цілям; 4. в основному правильно встановлено послідовність і співвідношення тренувальних вправ; 5. практикант іноді робить несуттєві помилки, які сам виправляє, а також помічає і виправляє більшість помилок вихованців гуртка/секції; 6. практикант володіє різними способами активізації вихованців гуртка/секції на занятті, але не завжди здійснює індивідуальний підхід до них; 7. студент уміє викликати інтерес вихованців гуртка/секції до більшості видів роботи, що проводяться на занятті; 8. використовує наявні й самостійно виготовлені наочні посібники, але методика їх використання не завжди раціональна; 9. епізодично користується конспектом протягом гурткового/секційного заняття і в деяких випадках може скоригувати свою заплановану діяльність; 10. здав у визначений термін правильно оформлену документацію; 11. має недостатній рівень самоаналізу, творчості, ініціативності; 12. серед вихованців гуртка/секції, батьків, педагогічного колективу закладу позашкільної освіти, методистів і класних керівників добре себе зарекомендував. Оцінка «задовільно» (50–69 балів) ставиться якщо студент у реалізації навчально-виховних завдань помилявся, недостатньо ефективно застосовував психолого-педагогічну теорію, методи та прийоми навчання, недостатньо активізував пізнавальну діяльність вихованців гуртка/секції, не завжди був спроможний встановити контакт з ними, під час аналізу занять не виявляв чи не розумів сутності й причин своїх помилок та недоліків. Також:
--	--

	1. якість складених студентом планів-конспектів і проведених ним гурткових/секційних занять і виховних заходів оцінена методистами на «задовільно» відповідно до встановлених критеріїв; 2. не до кінця реалізовано виховальний, освітній, розвивальний потенціал гурткового/секційного заняття; 3. методичні прийоми не завжди відповідають меті; 4. мають місце порушення послідовності вправ і співвідношення тренувальних вправ; 5. студент часто допускається своїх помилок, не помічає в багатьох випадках помилок вихованців гуртка/секції; 6. недостатньо володіє способами активізації вихованців гуртка/секції на занятті, не здійснює індивідуальний підхід до них; 7. уміє викликати інтерес до деяких видів роботи на гуртковому/секційному занятті; 8. при проведенні гурткових/секційних занять у практиканта зустрічаються деякі труднощі та виникає потреба у допомозі керівника гуртка/секції або методиста; 9. студент мало і не завжди раціонально використовує наочні посібники, не виготовляє їх самостійно; 10. студент постійно користується конспектом і не може скоригувати свою діяльність в ході гурткового/секційного заняття. 11. здав вчасно документацію, в яку можуть бути внесені незначні доповнення і поправки за вказівкою групового керівника виробничої історико-краєзнавчої практики; 12. загальна оцінка діяльності в закладі позашкільної освіти студента – практиканта з боку вихованців гуртка/секції, батьків, керівника гуртка/секції, керівників виробничої історико-краєзнавчої практики «задовільна». Оцінка «незадовільно» (1–49 балів) ставиться за умов, коли за період практики виявлено неготовність студента до навчально-виховної роботи в закладі позашкільної освіти в наслідок слабких знань з базових предметів і методики їх викладання, або недобросовісного ставлення до своїх обов'язків. Якість складених студентом планів-конспектів і проведених ним гурткових/секційних занять і виховних заходів оцінена методистами на «незадовільно» відповідно до встановлених критеріїв. Порушення техніки безпеки, трудової дисципліни також може стати підставою для оцінки «незадовільно».
Умови допуску до підсумкового контролю	Відвідування та активна участь студентів під час всіх етапів практики є обов'язковою умовою успішного її складання. За умови відсутності студента (-ки) з вагомих причин практика переноситься в рамках семестру, якщо поважних причин немає виставляється негативна оцінка за практику. Студент, який провів усі форми практики, отримав позитивну характеристику із ЗПО і вчасно здав документи практики допускається до складання заліку

Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість, індивідуальний навчальний план, залікову книжку студента. У разі отримання негативної оцінки під час складання заліку студенту надається можливість повторного складання заліку за умови доопрацювання звіту й індивідуального завдання. За умови отримання негативної оцінки з практики під час ліквідації заборгованості комісії студент відраховується з університету. Підсумки проведення виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти) обговорюються на засіданні кафедри історії України і методики викладання історії, а загальні результати практики підсумовують на засіданні вченої ради факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
7. Політика виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти)	
Академічна доброчесність: У Карпатському університеті навчальний процес побудований на основі дотримання принципів академічної доброчесності, прозорості та законності роботи. Як викладач, так і студент (-ка), повинні дотримуватися Положення про запобігання академічному плагіату (http://surl.li/dztjc), Положення про запобігання академічного плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти (http://surl.li/evnhu), Кодексу честі Прикарпатського (Карпатського) національного університету імені Василя Стефаника (http://surl.li/eonvn). У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи. Виконання усіх завдань виробничої історико-краєзнавчої практики (в закладах позашкільної освіти) обов'язкове. Відвідування виробничої практики є обов'язковою умовою успішного складання заліку. За умови відсутності студента(-ки) на базі практики з поважної причини здобувач освіти має право на повторне проходження практики за умови надання відповідних документів та за рішенням керівництва підрозділу університету. У разі дистанційної/змішаної форми організації праці практики в закладі позашкільної освіти, здобувач освіти має право проходити практику у відповідній формі ЗПО. Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському (Карпатському) національному університеті імені Василя Стефаника» (http://surl.li/epwgcc).	
8. Рекомендована література	
Основна література: 1. Биковська О. В. Позашкільна освіта і компетентнісний підхід. <i>Освіта для сучасності = Edukacja dla współczesności</i> : зб. наук. пр. : у 2 т. / М-во освіти і науки України, НАПН України, НПУ імені М. П. Драгоманова та ін. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. Т. 1. С. 269–276. 2. Биковська О. В. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти. <i>Директор школи, ліцею, гімназії</i>. 2012. № 2. С. 24–30.	

3. Биковська О. Позашкільна освіта: навчальні програми закладів вищої освіти / за ред. проф. О. В. Биковської; укл. доц. Н. В. Кардаш, доц. Л. М. Олексюк-Казо та ін. Київ : НПУ, 2017. 82 с.
4. Всесвітня декларація про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_075
5. Гуменюк Г. М. Формування національної самосвідомості учнів середнього шкільного віку засобами туристсько-краєзнавчої роботи. Івано-Франківськ, 2008. 158 с.
6. Закон України «Про освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
7. Закон України «Про охорону дитинства». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>
8. Закон України «Про позашкільну освіту». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>
9. Закон України «Про позашкільну освіту». *Освіта України : нормативно-правові документи : зб. нормат. док. / голов. ред. В. Г. Кремень*. Київ : Міленіум, 2001. С. 229–251. (Нормативно-правові документи).
10. Збірник нормативно-правових актів у сфері захисту прав дітей. Київ : Юнісеф, 2002. 318 с.
11. Історичне краєзнавство. Як написати науково-дослідницьку роботу: запитання та відповіді / І. А. Коляда, Я. М. Камбалова, О. Ю. Кирієнко; [відп. за вип. канд. філос. н. Лісовий О.В., Неділько С.В.]. Київ, 2021. 172 с.
12. Коляда І. А., Кирієнко О. Ю. Юні історики-дослідники : навч.-метод. посіб. з історії України / [відп. за вип. О. Лісовий]. Київ, 2015. 371 с.
13. Королько А. Гурткова історико-краєзнавча робота у закладах вищої освіти: зміст та особливості. *Історико-краєзнавча діяльність у закладах освіти в умовах Нової української школи. Збірник тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Івано-Франківськ, 18 травня 2023 р. / За наук. ред. М. Ю. Косила і А. З. Королька*. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2023. С. 10–19. URL: <https://kiu.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/56/2023/12/materialy-zbirnyka-konferentsii-istoryko-kraieznavcha-diialnist-u-zakladakh-osvity-v-umovakh-nush.-m.-ivano-frankivsk.-18.05.2023-r.-maket.pdf>
14. Королько А. Наступність дослідницько-пошукової краєзнавчої роботи закладів загальної середньої і вищої освіти. *Історико-краєзнавчі дослідження в умовах нової української школи: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (16 листопада 2022 року в режимі онлайн) / упоряди.: Завалевський Ю.І., Дубовик О.А., Коломоєць Г.А., Максимець Д.С., Боднарчук С.М.* Чернівці: Букрек, 2022. С. 46–57.
15. Королько А. Історико-краєзнавча робота у закладі вищої освіти як складова частина популяризації вивчення історії Прикарпаття. *Історико-краєзнавча діяльність у закладах освіти: проблеми і перспективи. Збірник тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Івано-Франківськ, 22 квітня 2021 р. / За наук. ред. М. Ю. Косила і А. З. Королька*. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2022. С. 15–22. URL: <https://kiu.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/56/2022/12/Матеріали-збірника-конференції-Історико-краєзнавча-діяльність-у-закладах-освіти.-2022.-Ред.-№2.pdf>
16. Королько А. Історико-краєзнавча робота у закладах вищої освіти (на прикладі гуртка «Історичне краєзнавство» Івано-Франківського обласного державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді). *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Наукова еліта у розвитку держав»*. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2020. С. 107–111.
17. Королько А., Перегінець О. Використання інструментів гейміфікації у позашкільній історичній освіті. *Молодь і ринок. Щомісячний науково-педагогічний журнал*. 2023. № 2 (210). С. 98–104. URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/273961/271347>
18. Концепція позашкільної освіти, розроблена за грантом Президента України на наукове дослідження «Розроблення сучасної концепції позашкільної освіти в умовах децентралізації». URL: <http://www.president.gov.ua/documents/1142017-rp-21950>
19. Косило М. Розвиток туристсько-краєзнавчої роботи у позашкільних навчальних закладах України (друга половина ХХ – початок ХХІ століття). Монографія. Івано-Франківськ : Видавництво Кушнір Г. М., 2018. 288 с.
20. Маланюк Т. З. Патріотичне виховання учнів основної школи засобами туристсько-краєзнавчої

роботи: монографія. Івано-Франківськ, 2017. 304 с.

21. Маланюк Т. З. Туризм і краєзнавство в школі: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2009. 104 с.

22. Організація відпочинку та оздоровлення дітей: концепції, технології, досвід / [Биковська О. В. (кер. авт. кол.), Вагнер С. І., Горбинко В. М. та ін.]. Київ: Держ. ін-т проблем сім'ї та молоді, 2004. 208 с.

23. Позашкільна освіта в Україні: навч. посіб. / [Биковська О. В., Бут С. В., Дмитренко О. П. та ін.; за ред. О. В. Биковської]. Київ: ІВЦ АЛКОН, 2006. 224 с.

24. Позашкільна освіта: концептуальні засади в умовах реформування системи освіти України. URL: <http://education-ua.org/ua/articles/435-pozashkilna-osvita-kontseptualni-zasadi>

25. Позашкільний туризм і краєзнавство в Україні: історія та сьогодення / упор. Н. Савченко, М. Косило, О. Наровлянський. Івано-Франківськ: Тіповіт, 2010. 408 с.

26. Положення про позашкільний навчальний заклад. *Книга керівника позашкільного навчального закладу. Довідково-методичне видання / упор. З.М. Рудакова, Л.М. Павлова*. Харків: Торгсінг плюс, 2006. С. 66–76.

27. Положення про Малу академію наук учнівської молоді. Затверджене наказом Міністерством освіти і науки України від 09.02.06 р., № 90. *Інформ. збірник Міністерства освіти і науки України*. 2006. Берез. (№ 20). С. 51–61.

28. Положення про музей при навчальному закладі, який перебуває у сфері управління Міністерства освіти і науки України. *Інформ. зб. МОН України*. 2014. № 1195. С. 23–27.

29. Положення про музей при закладі освіти системи міністерства освіти України. *Туризм і краєзнавство. Інформаційно-методичний вісник. №9. Спецвипуск «Шкільне краєзнавство»*. Київ, 1998. С. 17–23.

30. Положення про організацію та проведення практики у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ, 2025. URL: <https://surl.li/rfqhsz>

31. Програми з позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого та військово-патріотичного напрямів. Збірник програм / заг. ред. М.Ю. Косило, В.Є. Кімакович. Івано-Франківськ: Фоліант, 2018. 540 с.

32. Прокопчук В. С. Шкільне краєзнавство. Навчальний посібник. Київ: Видавництво Кондор, 2011. – 338 с.

33. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя». URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_975

34. Стежками рідного краю. На допомогу вчителям та класним керівникам загальноосвітніх закладів / Під редакцією М. Вереса. Івано-Франківськ, 2008. 170 с.

35. Стратегія розвитку позашкільної освіти / за ред. проф. О.В. Биковської. Київ: ІВЦ АЛКОН, 2018. 96 с.

36. Сущенко Т. І. Позашкільна педагогіка: теорія, історія, практика. Київ: Праймдрук, 2011. 298 с.

37. Теоретичні і методичні засади організації практики у закладах вищої педагогічної освіти: аналітичні матеріали / М.П. Вовк, Ю.В. Грищенко, С.О. Соломаха, Н.О. Філіпчук; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. 2022. 278 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731924/1/АНАЛІТИЧНІ%20МАТЕРІАЛИ.pdf>

38. Треф'як Я. Позакласна краєзнавча робота як один із засобів національного виховання дітей та учнівської молоді. *Шкільне краєзнавство Івано-Франківщини. Збірник навчально-методичних матеріалів для вчителів*. Івано-Франківськ, 2016. С. 13–21.

39. Треф'як Я. Методика краєзнавчої роботи в національній школі. Івано-Франківськ, 2002. 110 с.

Додаткова література:

1. Агаркова М. Особливості використання експонатів шкільного музею у процесі викладання історії та позаурочній роботі. *Збірник наукових праць [Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди]. Серія: «Історія та географія»*. 2011. Вип. 41. С. 161–164.

2. Биковська О. Позашкільна освіта: міжнародний досвід і кращі практики громадянського

виховання дітей і молоді : моногр. Суми : Університетська книга, 2017. 176 с.

3. Бугрій В. Теоретичні засади туристсько-краєзнавчої роботи в сучасній загальноосвітній школі України. *Вісник ЛНУ імені Т. Шевченка*. Луганськ, 2010. № 16. С. 169–174.

4. Волинець І. Якою має бути МАНівська робота. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2006. № 10. С. 10–12.

5. Гайда Л. Формування нормативно-правової бази діяльності музеїв при навчальних закладах України. *Краєзнавство. Науковий журнал*. 2011. № 3. С. 49–56.

6. Гайда Л. Краєзнавча експедиція як форма діяльності шкільного музею. *Краєзнавство. Науковий журнал*. 2010. № 1–2. С. 178–185.

7. Дем'яненко В. Б., Серьожніков О. М. Сучасний стан проблеми активізації дослідницької діяльності учнів Малої академії наук України. *Наукові записки Малої академії наук України [Текст]: зб. наук. праць*. Київ, 2016. Вип. 8. С. 80–90.

8. Дерев'янюк Н. Формування громадянської культури слухачів гуртків Івано-Франківського обласного відділення МАН у закладах нового типу. *Ідея опіки дітей і молоді в історико-педагогічній науці [Текст]: збірник наукових праць*. Івано-Франківськ, 2005. С. 283–286.

9. Дитячо-юнацький туризм і краєзнавство в Україні та формування гармонійно розвиненої творчої особистості. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції. (Івано-Франківськ, 26–28 травня 2009 р.) / за ред. Завгородньої Т. К. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2009. 228 с.

10. Дослідницька робота МАН. *Рідна школа*. 2008. № 7–8. С. 43–57.

11. Караманов О. Музейна педагогіка в навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи. *Освіта та педагогічна наука*. 2012. № 3 (152). С. 5–12.

12. Королько А., Коляда І., Камбалова Я. Реалізація інноваційної освітньої практики сучасного музею та музейно-педагогічна програма як соціальна технологія. *Проблеми дидактики історії: збірник наукових праць*. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. Вип. 14. С. 96–104.

13. Королько А., Прокопів Л., Кречко В. Особливості впровадження музейної педагогіки в сучасному інноваційному освітньому просторі України (на прикладі музеїв міста Коломиї). *Гірська школа українських Карпат*. 2020. № 22. С. 88–94. URL: <https://scijournals.pnu.edu.ua/index.php/msuc/article/view/4306>

14. Ключкова А. В. Виховання лідерських якостей у юних науковців шляхом залучення їх до науково-дослідницької роботи в територіальному відділенні Малої академії наук. *Обдарована дитина*. 2009. № 7. С. 33–41.

15. Ковбасенко Л. І. Мала академія наук України як пріоритетна форма позашкільної освіти. *Обдарована дитина*. 2001. № 3. С. 30–34.

16. Костриця М.Ю., Обозний В.В. Шкільна краєзнавчо-туристична робота. Київ : Вища школа, 1995. 224 с.

17. Мазак С., Яцуляк Н. Історичне краєзнавство на уроках суспільних дисциплін та в позаурочний час. *Шкільне краєзнавство Івано-Франківщини. Збірник навчально-методичних матеріалів для вчителів*. Івано-Франківськ, 2016. С. 38–44.

18. Майко С. Шкільний музей як форма додаткової освіти. *Педагогічний пошук*. 2017. № 2. С. 64–66.

19. Наровлянська М.Д., Наровлянський О.Д., Пустовойт В.О. Шкільний туризм. Київ : Шкільний світ, 2009. 128 с.

20. Неформальне навчання чи неформальна освіта: введення нових термінів чи «підміна понять». URL: <http://education-ua.org/ua/articles/873-neformalne-navchannya-chi-neformalna-osvita-vvedennya-novikh-terminiv-chi-pidmina-ponyat>

21. Нормативна база діяльності музеїв навчальних закладів системи Міністерства освіти і науки України / МОН України, УДЦТК учн. молоді; уклад. Матюшенко О.К., Савченко Н.В. Київ : УДЦТК, 2006. 28 с.

22. Прожога В. Музейна педагогіка: залучення молоді до вивчення та збереження історичної

спадщини. *Педагогічна майстерня*. 2018. С 23–27.

23. Теоретико-методичні основи виховання творчої особистості учнів в умовах позашкільного навчального закладу: матеріали науково-практичної конференції (Київ, 30–31 березня 2006 р.). Київ : Київ : Грамота, 2006. 183 с.

24. Треф'як Я. Теоретичні основи краєзнавства. *Шкільне краєзнавство Івано-Франківщини. Збірник навчально-методичних матеріалів для вчителів*. Івано-Франківськ, 2016. С. 5–13.

25. Удовиченко І. Музейна педагогіка : теорія і практика : науково-методичний посібник. Київ : Логос, 2017. 72 с.

26. Шавалда Л. Музейна педагогіка : від традицій співпраці до використання нових педагогічних технологій. *Рідна школа*. 2014. № 12. С. 52–56.

27. Biała Książeczka. Współpraca młodzieży w Europie. Kraków, 2004. 88 s.

28. Bykovska O. Theoretical and methodological principles of non-formal education in Ukraine. *Wczesna edukacja dziecka*. – Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, Instytut Pedagogiki Przedszkolnej i Szkolnej. Numer I. Kraków : Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie, 2012. P. 125–130.

29. Kovalčíková I. Úvod do pedagogiky. Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, 2007. 152 st.

Викладач

Доцент кафедри історії України і методики викладання історії Королько А. З.